

Natuur die **natuur in de weg zit**

Steeds vaker duiken alarmerende kaarten op van wateren in Nederland. De kaarten kleuren bijna in het gehele land oranje en op veel plekken zelfs vurig rood, een teken dat de waterkwaliteit er ontoereikend of ronduit slecht is. Een nieuwe zorg voor beheerders, beleidsmakers en politiek. De Europese Kaderrichtlijn Water nadert 2027, het jaartal waarin de kwaliteit van die wateren weer op orde moet zijn.
Ook langs de kust zijn vele duinmeren rood of oranje. In oude rapporten over Texel lees ik verhalen van gepensioneerde boswachters die reppen over duinwateren vol met kranswieren zoals de Horsmeertjes, de Muyplas en het Mokslootgebied. De aquatische fauna moet er schitterend zijn geweest. Nu leven er vooral vogels: baltsende eidereenden in het voorjaar, sporadisch broedende geoorde futen en massaal broedende aalscholvers. Die laatste soort is met vele honderden gaan broeden rondom de Geulplas. Het is prachtig om hun gorgelende en boerende geluiden te horen gedurende de zomer. Lintvormige groepen aalscholvers vullen het luchtruim als ze af en aan vliegen richting hun jonge kroost.
Hetzelfde gebeurt in het gebied het Zwanenwater bij Callantsoog, waar ik vorig jaar met collega's van Natuurmonumenten een sessie bezocht over het beheerplan. De waterkwaliteit is ook daar een zorgpunt, maar de aalscholver doet het goed. Ik herinner me de discussie in de werkschuur. Wil je meer kranswieren of meer aalscholvers? Over smaak valt niet te twisten, maar ik vind ze allebei prachtig. Ze sluiten elkaar alleen een beetje uit, want al die poepende vogels rondom het water doen het 'milieu' geen goed. Anderzijds, een op het oog 'leeg' duinmeer zonder vogels is toch ook geen gezicht?
Zo'n zelfde discussie is er over ganzen die komen slapen op de wateren als ze in de rui zijn. Ze verkleden zich daar niet alleen, ze poepen er ook. Grauwe ganzen zijn de afgelopen jaren spectaculair aan het toenemen. De mooie duinwateren gebruiken ze voor slapen, broeden en ruien. Eten halen ze uit de extreem eiwitrijke landbouwgronden in de omgeving. De mest laten ze achter in de natuur. Eutrofiëring is er dus aan de orde van de dag. Van kritische volgers van ons natuurbeheer krijgen we regelmatig de opmerking dat dit een probleem is voor die waterkwaliteit: 'Jullie moeten eens iets aan de ganzen doen'. Is de oplossing voor slechte waterkwaliteit door de belasting met mest en bestrijdingsmiddelen uit de landbouw al een ingewikkelde, natuur die natuur schaadt is helemaal complex. Naast poepende ganzen en schijtende aalscholvers in de duinmeertjes, badderen er meeuwen, zitten er honderden slobeenden en tal van andere vogels op deze wateren. Afsluiten voor vogels is natuurlijk geen optie, maar hoe komt een meertje waar natuur natuur schaadt wél van de rode kaart af?

Thomas van der Es
Senior boswachter ecologie
Staatsbosbeheer Texel

'Wil je meer kranswieren of meer aalscholvers?'